# СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
# КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС
(профілізація «Фортепіано»)

| Інформація про освітню програму | |
|---|---|
| **Назва освітньої програми** | Музичне мистецтво |
| **Профілізація** | Фортепіано |
| **Галузь знань** | В Культура, мистецтво та гуманітарні науки |
| **Спеціальність** | В5 Музичне мистецтво |
| **Ступінь вищої освіти** | другий (магістерський) |
| **Форма здобуття освіти** | Денна (очна) |
| **Інформація про викладача** | |
| **Прізвище, ім'я, по батькові** | Скляров Олександр Давидович |
| **Посада** | Професор кафедри фортепіано |
| **Науковий ступінь, вчене та/або почесне звання** | Професор |
| **Профіль викладача** | chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/naukometr/profile/s/sklyarov.pdf |
| **e-mail** | oleksandr_skliarov@xdak.ukr.education |
| **Інформація про навчальну дисципліну** | |
| **Статус навчальної дисципліни** | Обов'язкова |
| **Курс** | 1-2 |
| **Семестр** | 1, 2, 3. |
| **Обсяг навчальної дисципліни** *(в кредитах ЄКТС/ в годинах)* | 9 кредитів ЄКТС (270 годин), із них 84 години аудиторних занять та 186 годин самостійної роботи.<br>1-й семестр — 3 кредити ЄКТС (90 годин).<br>2-й семестр — 3 кредити ЄКТС (90 годин).<br>3-й семестр — 3 кредити ЄКТС (90 годин). |

| | |
|---|---|
| **Мова викладання** | українська |
| **Пререквізити** | дисципліна ґрунтується на знаннях і практичних навичках, набутих здобувачами на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти під час опанування фахових музично-виконавських і музично-теоретичних освітніх компонентів. Передбачається володіння технікою гри на фортепіано, навичками читання нотного тексту з аркуша, ансамблевого музикування, виконання акомпанементу та музично-виконавського аналізу творів різних жанрів і стилів. |
| **Постреквізити** | результати навчання, здобуті під час опанування дисципліни «Концертмейстерський клас», становлять основу для подальшого вдосконалення професійної виконавської майстерності, проходження практичної підготовки, реалізації творчих проєктів і підготовки до підсумкової атестації. |
| **Анотація** | «Концертмейстерський клас» — обов'язкова освітня компонента професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю В5 «Музичне мистецтво». Дисципліна спрямована на формування концертмейстерської компетентності, удосконалення ансамблево-виконавських навичок і набуття практичного досвіду роботи з вокалістами, інструменталістами, хоровими та хореографічними колективами. Зміст курсу охоплює опрацювання різних видів акомпанементу, читання партитур з аркуша, створення ансамблевого балансу. Опанування дисципліни забезпечує готовність здобувача до самостійної концертмейстерської, виконавської та педагогічної діяльності. Загальний обсяг курсу – 6 кредитів ЄКТС; форма підсумкового контролю – залік (1,2 семестри) та екзамен (3 семестр). |
| **Мета** | формування концертмейстерської компетентності майбутнього музиканта та його підготовка до концертмейстерської діяльності, а також розвиток художнього смаку й загальної музичної культури здобувача вищої освіти, необхідних для формування професійних концертмейстерсько-виконавських компетентностей. |
| **Загальні компетентності** | ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.<br>ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.<br>ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).<br>ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії. |
| **Спеціальні (фахові) компетентності** | СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.<br>СК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики.<br>СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / диригентській / композиторській / педагогічній діяльності.<br>СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, |

| | |
|---|---|
| | педагогічної інтерпретації.<br>СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.<br>СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.<br>СК 10. Здатність до професійного саморозвитку та вдосконалення виконавської, педагогічної та дослідницької майстерності. |
| **Програмні результати навчання** | РН 1. Володіти професійними навичками виконавської (диригентської), творчої та педагогічної діяльності.<br>РН 2. Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.<br>РН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.<br>РН 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.<br>РН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.<br>РН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом. |
| **Тематичний зміст навчальної дисципліни** | Розділ 3. Удосконалення професійних компетентностей концертмейстера у класі вокалу.<br>Тема 1. Акомпанемент арій із класичного оперного репертуару: технічні та стилістичні особливості<br>Тема 2. Акомпанемент романсів: специфіка роботи з камерними вокальними творами.<br>Тема 3. Розвиток навичок читання з аркуша у вокальному класі: швидка адаптація та інтерпретація.<br>Тема 4. Робота з сучасним вокальним репертуаром: інтерпретація та технічні виклики, основи педалізації. |
| **Види занять** | Аудиторні заняття - індивідуальні.<br>Позааудиторні - самостійна робота. |
| **Методи навчання** | - пояснювально-ілюстративний метод – викладач пояснює як грати та ілюструє на фортепіано;<br>- репродуктивний метод – відтворення студентом того, що пояснив та показав педагог (сприяє формуванню знань, навичок і вмінь, формує основні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення);.<br>- метод проблемного викладу – педагог не тільки формулює виконавську проблему (наприклад – педалізація), а й |

| | |
|---|---|
| | пропонує спосіб її подолання з допомогою порівняння різних підходів і точок зору;<br>- частково-пошуковий – активний пошук рішення виконавських задач (наприклад – визначення аплікатури) на основі загальноприйнятих методичних принципів;<br>- словесний метод – слово (розповідь, бесіда); |
| **Форми та методи оцінювання** | Поточний – Поурочна перевірка якості самостійного опрацювання творів індивідуальної програми<br>Підсумковий контроль – Екзамен (3 семестр). |
| **Система та критерії оцінювання** | Оцінювання результатів навчання здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до Положення про організацію освітнього процесу.<br>Оцінювання здійснюється за накопичувальною системою.<br>Максимальна кількість балів за усіма формами поточного контролю – 60.<br>Максимальна кількість балів за результатами підсумкового контролю – 40.<br>Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з навчальної дисципліни – 60. |
| **Особливості та політики навчальної дисципліни** | Умовами опанування навчальної дисципліни «Концертмейстерський клас» є:<br>- систематичне виконання поставлених завдань;<br>- дотримання Правил внутрішнього розпорядку для осіб, які здобувають вищу освіту в ХДАК (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/pvr/pravila_s_20.pdf );<br>- дотримання академічної доброчесності (інформація щодо академічної доброчесності – сайт ХДАК – https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/acad_dobr/acad_dobr.html; Кодекс академічної доброчесності ХДАК - https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/kodeks_ad/kodeks_ad.html);<br>- запобігання / протидія булінгу (цькуванню) – (Положення про політику запобігання і протидії булінгу (цькуванню) у ХДАК https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pzpb22.pdf;<br>- вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до Положення про політику і процедури вирішення конфліктних ситуацій в освітньому процесі в ХДАК (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_ppvks2.pdf)<br>- визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здійснюється відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання,здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у ХДАК (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pvrn_23.pdf). |
| **Правила етичного використання штучного** | Принципи відповідального та етичного використання ШІ в академічній діяльності учасників освітнього процесу ХДАК |

| | |
|---|---|
| **інтелекту** | визначено в Положенні про використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі, науковій та мистецькій діяльності ХДАК: https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_shi_26.pdf.<br>У процесі освоєння навчального курсу дозволяється використання ШІ як допоміжного ресурсу під час аналізу даних, проведення дискусій, обговорення ідей, вдосконалення стилю висловлювання та розширення лексичного запасу, автоматизованої перевірки граматики, структури та стилю своїх письмових робіт, створення мультимедійних матеріалів (анімації, відео чи інтерактивних презентацій), опрацювання та перекладу матеріалів іноземними мовами, пошуку релевантних наукових джерел за заданими критеріями, розробки ігрових сценаріїв, що сприяє розумінню різних ситуацій та розвитку стратегічного мислення, тощо.<br>Водночас виконані здобувачами освіти завдання мають бути результатом власної оригінальної роботи. Неприпустимим є видання тексту, згенерованого ШІ або перефразованого ШІ вмісту інших джерел, за власну роботу.<br>Здобувач освіти зобов'язаний критично перевіряти, редагувати та верифікувати будь-який контент від ШІ перед його використанням в навчальній роботі. Механічне відтворення генерованого тексту без аналізу є неприпустимим.<br>Приховування факту використання ШІ є порушенням норм академічної доброчесності.<br>У разі використання ШІ при виконанні усних чи письмових завдань здобувач освіти зобов'язаний повідомити про це викладача. При підготовці письмового твору автор зобов'язаний зазначити факт використання ШІ в тексті роботи (наприклад, у «Вступі», у розділі «Методологія», наприкінці практичної/самостійної роботи тощо), застосувавши таке формулювання:<br>*«При підготовці цієї роботи автор використовував інструмент штучного інтелекту [назва, версія] (дата звернення: [дата]) для [мета: граматичне редагування тексту / систематизація джерел / інше]. Основний зміст роботи, включаючи аналіз, інтерпретацію даних і висновки, є результатом самостійної інтелектуальної праці автора. Автор перевірив та верифікував усі матеріали, отримані за допомогою ШІ.».*<br>Під час виконання тестових завдань використання ШІ не дозволяється. |
| **Рекомендовані джерела інформації** | 1. Строчан Н. М. Специфіка концертмейстерської роботи в контексті творчої співпраці із солістом / Н. М. Строчан // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти : зб. Наук. Праць. — Київ : вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016 – Вип 20 (25). — С. 24-28.<br>2. Зимогляд Н. Ю. Основи акомпанементу у курсі фортепіано: навч. мет. матеріали / Н. Ю. Зимогляд. — Харків : ХДАК, 2012. — 22 с. |

| | |
|---|---|
| | 3. Рум’янцева А. Ю. Основи оволодіння навичками акомпанементу на уроках фортепіано: навч. мет. матеріали / А. Ю. Румянцева . — Харків : ХДАК, 2005. — 10 с.<br>4. Кононенко В. А. Мистецтво концертмейстера в професійній освіті вчителя музики [Електронний ресурс] / В. А. Кононенко. — Режим доступу: http://www.bestreferat.ru/referat-410799.html<br>5. Крючков Н. Мистецтво акомпанементу як предмет навчання [Електронний ресурс] / Н. Крючков. — Режим доступу: http://www.ozon.ru/context/detail/id/27907327/.l=ru&base=bse&page=showid&id=1820<br>6. Рижова О. А. Специфіка роботи концертмейстера з вокалістами і солістами-інструменталістами [Електронний ресурс] / О. А. Рижова. — Режим доступу: http://vbibl.ru/muzika/20735/index.html<br>7. Островская Е. А. Концертмейстерське мистецтво, педагогіка, виконавство і психологія [Електронний ресурс] / Е. А. Островская. — Режим доступу: http://cyberleninka.ru/article/n/kontsertmeysterskoe-iskusstvo-pedagogika-ispolnitelstvo-i-psihologiya |

Силабус розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Концертмейстерський клас», затвердженої кафедрою Фортепіано Харківської державної академії культури 28 серпня 2026 року, протокол № 1.

**Додаток 1**

**Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни**
**«КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС»**
**Фахова профілізація «Фортепіано»**

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни «Концертмейстерський клас» здійснюється за 100-бальною накопичувальною системою в кожному семестрі. Підсумкова оцінка визначається як сума балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового контролю.

Оцінювання враховує рівень професійної піаністичної та концертмейстерської майстерності, володіння різними видами акомпанементу, навички читання нотного тексту з аркуша, здатність до ансамблевої взаємодії із солістом, жанрово-стильову компетентність, культуру звуковидобування, фразування та педалізації, художньо-інтерпретаційну самостійність і готовність до професійної концертмейстерської діяльності.

**Поточне оцінювання — максимум 60 балів**

Поточний контроль здійснюється протягом кожного семестру шляхом поурочної перевірки якості самостійного опрацювання творів індивідуальної програми, виконання практичних концертмейстерських завдань, роботи над акомпанементом, читання нотного тексту з аркуша, участі в репетиціях із солістом та контрольних прослуховуваннях.

**Оцінювання охоплює такі складові:**

1. Якість опрацювання концертмейстерського репертуару — до 15 балів. Точність відтворення нотного тексту, технічна підготовленість, володіння різними видами фортепіанної фактури, культура звуковидобування, артикуляції, фразування та педалізації, здатність до художньо переконливого виконання акомпанементу.
2. Ансамблева взаємодія із солістом — до 15 балів. Уміння слухати партнера, узгоджувати темп, метроритм, динаміку, фразування й агогіку, враховувати особливості вокального дихання, забезпечувати художню та виконавську єдність, своєчасно реагувати на інтерпретаційні рішення соліста.
3. Жанрово-стильова компетентність і художньо-інтерпретаційна майстерність — до 15 балів. Розуміння жанрових, стильових і драматургічних особливостей музичних творів, здатність до самостійного визначення художньої концепції, доцільність динамічних, тембрових і фактурних рішень, переконливість музичної інтерпретації.
4. Читання з аркуша, самостійна підготовка та професійна виконавська мобільність — до 15 балів. Точність і безперервність читання нотного тексту з аркуша, швидкість орієнтування у фактурі, здатність до її доцільного спрощення, самостійність опрацювання акомпанементу, підготовленість до репетицій, виконавська дисципліна та здатність оперативно розв’язувати художньо-технічні завдання.

**Максимальна кількість балів за поточний контроль у кожному семестрі — 60.**

Особливості поточного оцінювання за семестрами

1-й семестр. Основна увага приділяється вдосконаленню базових концертмейстерських навичок, опануванню різновидів фортепіанного акомпанементу, формуванню художньо-виконавської узгодженості із солістом, розвитку навичок читання з аркуша та самостійної підготовки концертмейстерського репертуару.

2-й семестр. Оцінюється поглиблення професійних концертмейстерських умінь, здатність до роботи над складнішими за художньо-технічними завданнями творами, самостійність інтерпретаційних рішень, гнучкість ансамблевої взаємодії, культура педалізації, темброво-динамічний баланс і професійна адаптація до індивідуальних особливостей соліста.

3-й семестр. Оцінювання здійснюється відповідно до тематичного змісту силабусу:

Тема 1. Акомпанемент арій із класичного оперного репертуару: технічні та стилістичні особливості.

Тема 2. Акомпанемент романсів: специфіка роботи з камерними вокальними творами.

Тема 3. Розвиток навичок читання з аркуша у вокальному класі: швидка адаптація та інтерпретація.

Тема 4. Робота з сучасним вокальним репертуаром: інтерпретація та технічні виклики, основи педалізації.

За кожною темою — до 15 балів.

Разом — 60 балів.

**Підсумкове оцінювання — максимум 40 балів**

Підсумковий контроль передбачає практичну демонстрацію сформованих концертмейстерських компетентностей на матеріалі опрацьованого репертуару.

Оцінюються рівень професійної підготовленості здобувача до виконання акомпанементу, здатність до художньої взаємодії із солістом, володіння піаністичною технікою, культурою звуковидобування та педалізації, жанрово-стильова відповідність і виконавська самостійність.

**Критерії підсумкового оцінювання**

Піаністична техніка та якість виконання акомпанементу — до 10 балів. Точність нотного тексту, технічна свобода, культура звуковидобування, артикуляції та педалізації, фактурна ясність, метроритмічна стабільність і художня якість виконання фортепіанної партії.

Ансамблева взаємодія із солістом — до 10 балів. Здатність враховувати особливості вокального дихання, фразування й агогіки, забезпечувати динамічний і тембровий баланс, синхронність виконання, гнучко реагувати на художні рішення соліста, підтримувати спільну драматургію музичного твору.

Художньо-інтерпретаційна майстерність і жанрово-стильова відповідність — до 10 балів. Глибина розуміння музичного змісту, переконливість інтерпретації, відповідність засобів виразності стилю й жанру твору, культура музичного фразування, динамічне та темброве нюансування, здатність до створення цілісного художнього образу у творчій взаємодії із солістом.

Самостійність концертмейстерських рішень і виконавська стабільність — до 10 балів. Здатність до професійного самоконтролю, оперативного реагування на виконавські ситуації, самостійного розв’язання художньо-технічних завдань, сценічна витримка, концертна надійність і завершеність виконання.

Виконання, що містить суттєві технічні, текстові, метроритмічні чи стильові помилки, порушення ансамблевої злагодженості, динамічного балансу, недостатню гнучкість у взаємодії із солістом, невиправдану педалізацію, художню непереконливість або нестабільність концертного виконання, оцінюється відповідно до рівня фактично продемонстрованих результатів.

**Загальні положення щодо оцінювання**

Максимальна кількість балів за кожний семестр становить 100 балів, із них:

поточний контроль — 60 балів;

підсумковий контроль — 40 балів.

Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки — 60.

Оцінювання здійснюється відповідно до національної шкали та шкали ЄКТС, установлених нормативними документами Харківської державної академії культури.